

DOI <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2019.1.9924>**СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ТИХОНОВА ОЛЕКСАНДРА ІВАНОВИЧА**

25 лютого 2019 р. пішов із життя видатний вчений, лауреат Державної премії України в галузі науки й техніки, кавалер орденів «За Заслуги» III, II та I ступенів, Заслужений діяч науки та техніки України, заслужений винахідник СРСР, академік Української АН, доктор фармацевтичних наук, заслужений професор Національного фармацевтичного університету Тихонов Олександр Іванович, з ім'ям якого пов'язані численні відкриття та дослідження у багатьох галузях фармації, медицини, апітерапії, бджільництва та косметології.

Народився Олександр Іванович 11 вересня 1938 р. у м. Харків в родині робітника. Після закінчення в 1955 р. середньої школи № 72 м. Харків, 2 роки працював контролером 3, 5 та 6 розрядів у цеху 01 заводу «Южабель», м. Харків.

У серпні 1956 р. був прийнятий по конкурсу в Харківський фармацевтичний інститут, який закінчив у 1961 році. Після отримання диплома провізора Олександра Івановича направили на роботу завідувача аптеки № 195 Харківського обласного аптекоуправління, а потім як одного із найкращих випускників МОЗ України направило на науково-педагогічну роботу до Запорізького медичного інституту (фармацевтичного факультету), де у серпні 1961 р. обійняв посаду асистента кафедри технології ліків.

У 1969 р. у м. Москва О. І. Тихонов захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фармацевтичних наук на тему «Выделение и химическое исследование флавоноидов растений семейства рясковых флоры СССР», а у травні 1978 р. був обраний за конкурсом виконувачем обов'язків доцентом цієї ж кафедри.

За рекомендацією МОЗ УРСР у січні 1982 р. Олександр Іванович був прийнятий, а в квітні 1982 року обраний за конкурсом доцентом кафедри аптечної технології ліків (АТЛ) Харківського фармацевтичного інституту.

У вересні 1983 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора фармацевтичних наук на тему «Разработка технологии и исследование некоторых лекарственных форм с фенольными соединениями прополиса», а у грудні 1985 р. був обраний за конкурсом завідувачем кафедри АТЛ. Звання

професора було присвоєно у січні 1986 року.

Коло наукових інтересів О. І. Тихонова пов'язане з розробкою лікарських препаратів на основі стандартизованих субстанцій продуктів бджільництва та гомеопатичних лікарських засобів.

За 55 років науково-педагогічної роботи академіком О. І. Тихонов створив науково-педагогічну школу та підготував понад 90 вчених, з яких 13 – доктори наук та 78 – кандидати наук. Під керівництвом Олександра Івановича було видано 15 підручників, 15 навчальних посібників, 15 довідників, 10 практикумів, 45 навчально-методичних розробок, 32 збірники наукових статей та тез, опубліковано 18 науково-методичних рекомендацій.

Близько 35 років академік О. І. Тихонов завідував кафедрою аптечної технології ліків НФаУ, яку було названо на честь його наукового керівника, ректора Харківського фармацевтичного інституту (1971–1980 рр.) Д. П. Сала. З липня 1991 р. працював проректором з науково-дослідної роботи Української фармацевтичної академії з продовженням виконання обов'язків завідувача кафедри АТЛ. З січня 2013 р. й до останніх днів працював професором кафедри технології парфумерно-косметичних засобів Національного фармацевтичного університету.

За сумлінну працю, значний особистий внесок у підготовку спеціалістів фармації України, розвиток фармацевтичної науки та розробку лікарських препаратів, професійну ерудицію та активну життєву позицію Олександр Іванович був нагороджений державними відзнаками. Так, наказом Президії Верховної Ради Української РСР від 30 березня 1990 р. О. І. Тихонов присуджено звання Заслуженого діяча науки і техніки Української РСР, у січні 1993 року обрано академіком Академії наук технологічної кібернетики України (АНТКУ) а у 2006 р. – академіком Української академії наук (УАН). Олександр Іванович також мав відзнаки президента України: орден «За заслуги III ступеня» (наказ Президента України від 13 листопада 1996 р.); орден «За заслуги II ступеня» (наказ Президента України від 17 червня 1998 р.) та орден «За заслуги I ступеня» (Указ Президента України від 01 грудня 2018 р.).

Указом Президента України П. О. Порошенка від 23.08.2014 р. № 675/2014 Олександр Івановичу Тихонову вперше присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки 2013 р. за підручник та навчально-методичний комплекс із фармації.

Крім того, академік О. І. Тихонов нагороджений преміями і медалями за наукові розробки: Знаком пошани Київського міського голови (2002 р.), Знаком пошани колегії Міністерства АПК (2006 р.), 5 золотими та 2 срібними медалями, 5 преміями ВДНГ України та СРСР за створення лікарських препаратів на основі продуктів бджільництва та 17 дипломи ВДНГ, дипломами, грамотами та подяками МОЗ України, облдержадміністрації та НФаУ. Академік О. І. Тихонов також був нагороджений дипломами «Міжнародний вчений 2010 р. у галузі фармації» (м. Кембридж, Англія) та «Великие умы XXI века», (АБІ, США, 2011 р.), а також входить до складу науковців України «Еліта держави – наукові школи» (2012 р.).

У 2013 р. за значний особистий внесок у справу розвитку Збройних сил України та зразкове виконання військового (службового) обов'язку О. І. Тихонова нагороджено почесним нагрудним знаком «За заслуги перед Збройними силами України».

У 2014 р. О. І. Тихонова як Президента Громадської організації «Всеукраїнська асоціація апітерпевтів» Головою Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я та Президентом Національної академії медичних наук України «За охорону здоров'я Нації» було нагороджено Грамотою Загальнонаціонального проекту «Флагмани сучасної медицини», а у 2018 р. Українською конфедерацією журналістів Національного рейтингу України ім'я О. І. Тихонова занесено до енциклопедичного видання «Золотий фонд Нації. Україна. Європа. Світ».

У 2017 р. у номінації «Краща навчально-методична розробка року» підручник та практикум з аптечної технології ліків, виданий під керівництвом Олександра Івановича нагороджено Дипломами переможця за I місце з технологічного напрямку підготовки методичних видань, а у рейтингу науково-педагогічних працівників О. І. Тихонова визначено переможцем у номінації «Кращий доктор наук НФаУ 2017 р.».

У 2018 р. За заслуги перед Українською Православною Церквою О. І. Тихонова нагороджено Орде-

ном Української Православної Церкви Святого благовірного князя Київського Ярослава Мудрого.

Під керівництвом Олександра Івановича Тихонова було створено 6 стандартизованих субстанцій та 65 нових вітчизняних лікарських препаратів, з яких 29 виробляються у промислових умовах. Отримано та впроваджено 82 патенти, 24 авторські свідоцтва на винахід, 35 інформаційних листів, 37 раціоналізаторських пропозицій. Розроблено та затверджено 10 фармакопейних статей, 9 тимчасових фармакопейних статей, 6 технічних умов та специфікація, 8 дослідно-промислових регламентів, 2 пусковий регламенти, 6 технологічних промислових регламентів, 49 проектів технологічних промислових регламентів, 6 методик контролю якості, 49 проектів методик контролю якості. Опубліковано близько 3500 робіт, з яких 19 монографій, 2756 наукових статей у вітчизняних і закордонних публікаціях, 960 тез доповідей.

О. І. Тихонов був членом Центральної атестаційної комісії при МОЗ України з атестації провізорів та фармацевтів, членом Регіонального формулярного комітету Головного управління охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації, членом вченої ради НФаУ, членом спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій при НФаУ, членом редакційної колегії журналів «Хабаршысь» (Вісник) – Республіка Казахстан, «Вісник фармації», «Фармацевтичний журнал», «Клінічна фармація», «Клінічна інформатика і телемедицина», «Фармацевтичний часопис», «Український біофармацевтичний журнал», науково-популярний журнал «Навігатор фармації», всеукраїнський журнал «Пчела, здоров'я, апітерапія» та ін.; академік Міжнародної академії наук технології та інжинірингу, президентом Українського національного відділення «Медицина і фармакотехнології», президентом громадської організації «Всеукраїнська асоціація апітерпевтів», віце-президентом спілки пасічників України, членом Харківської Національної спілки композиторів України.

Твори композитора О. І. Тихонова, які входять до збірки пісень «Про тебе», виконує симфонічний оркестр, хор, заслужені та народні артистами Харківської філармонії та Харківської академії мистецтв на концертах та фестивалях міського та міжнародного рівня.

Ректорат Національного фармацевтичного університету, професорсько-викладацький склад і колективи кафедр косметології та ароматології, аптечної технології ліків, технології ліків, докторанти, аспіранти, здобувачі, студенти, колеги та друзі глибоко сумують із приводу передчасної втрати та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким Олександра Івановича Тихонова, світлий образ якого як талановитого вченого, людини високої ерудиції, мудрості та душевної теплоти назавжди залишиться в наших серцях.